

KOUZELNÍK ZE LHASY

*Novic, kvantový fyzik
a prastaré tajemství*

DAVID
MICHIE

AUTOR BESTSELLERU
DALAJLAMOVA KOČKA

KOUZELNÍK ZE LHASY

KOUZELNÍK ZE LHASY

Novic, kvantový fyzik a prastaré tajemství

Kouzelník ze Lhasy

David Michie

Z anglického originálu *The Magician of Lhasa*
přeložil Zdeněk Chodora

Odpovědná redaktorka Věra Kaslová

Odborná redaktorka PhDr. Zuzana Ondomišiová

Návrh obálky Sue Campbell

Grafická úprava a sazba Art D, www.art-d.com

Elektronické formáty připravil KOSMAS, www.kosmas.cz

Vydalo nakladatelství Synergie Publishing SE

www.synergiepublishing.com

Elektronické vydání první

Copyright © 2013 by Mosaic Reputation Management (Pty) Ltd

Translation Copyright © 2015 Synergie Publishing SE

Originally published in 2013 by Trapdoor Books, Colorado, USA

ISBN 978-80-7370-362-2 (váz.)

ISBN 978-80-7370-420-9 (e-kniha)

Duchovní cesta tibetského buddhismu je mimořádná a všezahrnující – není ale jednoduchá. Ti, kteří se rozhodnou následovat učení dharmy, věnují často desítky tisíc hodin meditaci a soustředěnému praktikování dharmy. V důsledku toho se u některých praktikujících mohou rozvinout zvláštní psychické schopnosti, jako je jasnozřivost. Taková osoba pak bývá nazývána siddha, nebo kouzelník.

PROLOG

Tändzin Dordže

Klášter Šäphel – Tibet
březen 1959

O SAMOTĚ V NEHYBNÉM TICHU chrámu zapalují máslové lampy u Buddhových nohou. Tehdy si poprvé uvědomím, že se děje něco hodně zlého.

„Tändzine Dordže!“ vylekaně se otočím a na okamžik spatřím vytáhlou siluetu mého učitele rýsující se v rámu vzdálených dveří. „Do mého pokoje. Ihned!“

Ochromí mě dilema. Obětování Buddhovi je pokládáno za mimořádné privilegium a jako šestnáctiletý novic беру tuto povinnost velmi vážně. Nejenže musím dodržet určené pořadí, ve kterém je třeba svíčky rozsvítit, ale pokaždé, když zapálím nový plamen, měl bych si představit, že symbolizuje vzácný dar – stejně jako vonné tyčinky, hudba nebo květiny – obětovaný ve prospěch všech žijících bytostí.

Vím, že by mi nic nemělo zabránit tento důležitý rituál dokončit, je snad ale poslušnost k mému laskavému a svatému učiteli méně důležitá? Kromě toho si nepamatuji, kdy naposledy lama Cchering použil slovo „ihned“, natož abych si vybavil, že by někdo v chrámu vykřikoval rozkazy. Obzvláště ne nejvýše postavený lama kláštera Šäphel.

I když jsem tedy zapálil jen polovinu svíček, rychle sfouknu oheň, krátce se pokloním Buddhovi a spěchám ven.

Jako když kámen rozčereí klidnou hladinu jezera, šíří se přítmím kláštera Šäphel neklid a vzruch. Mniši hlasitě buší jeden druhému na dveře. Nádvoří je plné nezvykle spěchajících lidí.

Před kanceláří opata se shromáždili vesničané, ukazují dolů do údolí a vylekaně vykřikují.

Vklouznu do sandálů, vyhrnu si roucho nad kolena a v rozporu s klášterní zvyklostí se dám do běhu.

Pokoj lamy Ccheringa je na tom nejvzdálenějším konci, za nádvořím a za všemi mnišskými pokoji, v úplně poslední budově. I když by mu vzhledem k jeho postavení náležela prostorná a pohodlná komnata s vyhlídkou na nádvoří, lama trvá na tom, že zůstane vedle noviců v malé cele na okraji kláštera.

Dveře lamova pokoje jsou doširoka otevřené a podlaha, obvykle čistě zametená, je pokrytá spoustou provazů a zavazadel, které jsem u něj nikdy neviděl. Lampa hořící vysokým plamenem vrhá neklidné stíny na stěny a na strop a v jejím světle vypadá lama o něco vyšší a nesouměrný.

Cestou k lamovi ke mně přispěchal Paldän Wangmo. Oba jsme novicové lamy Ccheringa, ale navíc nás pojí jedna silnější karmická provázanost: Paldän Wangmo je můj o dva roky starší bratr.

Zaklepeme na dveře svého učitele.

Lama Cchering nám kyne, abychom vstoupili a zavřeli za sebou. I když celý klášter opanoval zmatek, rysy lamovy tváře zůstávají klidné, aniž by ovšem zastíral vážnost situace.

„Tohoto dne se obáváme již od roku Kovového tygra,“ dívá se na nás s vážností, kterou jsme u něj zatím poznali jen při důležitých zkouškách. „Do vesnice dorazil posel se zprávou, že Rudá armáda vpochodovala do Lhasy. Jeho Svatost dalajlama musel odejít do exilu. Divize Rudé armády míří sem k nám do provincie Čangthang. Teď je armáda od kláštera Šäphel jen půlden pochodu.“

Užasle se s Paldänem Wangmem podíváme jeden na druhého. Stačilo, aby lama Cchering pronesl několik vět, a celý náš svět se obrací vzhůru nohama. Byla-li Jeho Svatost nucena uprchnout z paláce Potála, má Tibet ještě nějakou naději?

„Musíme předpokládat, že Rudá armáda míří přímo ke klášteru Šäphel,“ spěšně pokračuje lama Cchering. Zvenčí k nám doléhá nárek vesničanů. „Jestli pojedou i přes noc, budou tu už zítra ráno. *Každopádně* je od nás dělí necelý den cesty. Rudá

armáda po celé zemi ničí kláštery, loupí a drancuje, pálí svaté texty, mučí a vraždí mnichy. Není pochyb o tom, že se k něčemu podobnému chystají i tady. Opat proto nařídil evakuaci.“

„Evakuaci?“ nedokážu se s tím srovnat. „Proč nezůstaneme a nebráníme se?“

„Tändzine Dordže, přece jsem ti ukazoval mapu Číny,“ vysvětluje lama, „každého vojáka, kterého poslali do Tibetu, může nahradit deset tisíc dalších vojáků v záloze. I kdybychom chtěli bojovat, vyhrát nemůžeme.“

„Ale...“

Paldän Wangmo se natáhne a zakryje mi ústa dlaní.

„Naštěstí se opat i starší představení na tuto situaci dobře připravili. Všichni mají možnost volby. Buď se můžete vrátit do své rodné vesnice a v tajnosti pokračovat v praktikování dharmy, nebo se připojíte ke starším lamům odcházejícím do exilu.“

Pohybem ruky nám naznačí, že si to máme ještě rozmyslet. „Než odpovíte, že se ke mně chcete přidat a odejít do exilu, musím vás upozornit, že nepůjde o nějaké báječné dobrodružství. Cesta na hranice je nebezpečná – Rudá armáda zastřelí každého mnicha, který se pokusí o útek. Hory budeme muset přejít pěšky. Půjdeme nejméně tři týdny a urazíme obrovskou vzdálenost, k jídlu bude jenom to, co si ponese na zádech. Zakusíme mnoho těžkostí a bolesti. A i když se nakonec dostaneme do Indie, není vůbec jisté, zda nám místní vláda dovolí zůstat, nebo zda nás vykáže zpátky za hranice.“

„Ale když se vrátíme do své rodné vesnice a budeme dál nosit řádová roucha,“ přerušuje ho Paldän Wangmo, „Číňané nás snadno najdou a potrestají nejen nás, ale i celou naši rodinu.“

Lama Cchering souhlasně přikývne.

„A rouch se zbavit nemůžeme, protože bychom tím porušili přísahu.“ Paldän Wangmo byl vždy obratný diskutér. „A hlavně bychom tak přišli o vás, o našeho učitele.“

„Máš pravdu,“ souhlasí lama Cchering, „je to obtížné rozhodnutí i pro lamu, neřku-li pro novice. Ale ať už si zvolíte jakkoli,“ vážně se podívá na jednoho a pak na druhého, „vzete, že máte mé požehnání. S rozhodnutím ale neotálejte.“

Zvenčí k nám doléhají hlasité kroky lidí spěchajících po chodbách. Není pochyb o tom, že situace je velmi dramatická.

„Stárnu,“ říká lama Cchering, když si kleká na podlahu, aby pokračoval v balení svého koženého zavazadla. „Kdybych měl na starosti jenom sám sebe, asi bych se někde schoval a doufal, že mě Číňané nenajdou...“

„Ale to ne, lamo!“ neudrším se a vykřiknu.

Paldän Wangmo stojící vedle mne je v rozpacích. Vždycky ho zahanboval můj sklon k neuváženému jednání.

„Opat mě ale požádal, abych se při evakuaci kláštera chopil jedné důležité role.“

„Chci jít s vámi!“ nedokážu nadále skrývat své odhodlání, ať už si o tom Paldän Wangmo myslí cokoli.

„Možná mě máš rád jako učitele,“ upozorňuje mě lama Cchering, „ale na takové cestě se snadno mohu stát přítěží. Co když upadnu a zraním se?“

„Potom vás přes hory přeneseme,“ prohlašuji rozhodně.

Paldän Wangmo po mém boku příkyvuje.

Lama Cchering na nás upře naléhavý pohled odrážející mimořádnou vážnost situace.

„Dobře tedy,“ řekne nakonec, „můžete jít se mnou. Nejdříve vás ale musím seznámit s jednou velmi důležitou okolností...“

NĚKOLIK MINUT NATO opouštíme lamův pokoj, slibujeme, že budeme co nejdříve zpět, a běžíme do svých cel zabalit si věci. Prodírám se zmatkem na chodbách a stále přemýšlím o neuvěřitelných okolnostech našeho útěku, se kterými nás lama právě seznámil. Dnešek je bezpochyby nejhorším dnem v dějinách kláštera Šäphel. Pro mne je to ale paradoxně den, kdy jsem našel skutečný smysl svého života. Svě povolání. Důvod, proč jsem byl vtažen do učení dharmy.

Otvírám dveře a rozhlížím se po malém pokoji, který byl posledních deset let mým světem: dřevěná meditační kóje o rozměru jednoho čtverečního metru; slaměná matrace položená na podlaze z pálených hliněných dlaždic; náhradní roucho a taška

s toaletními potřebami – jediné dvě věci, které může mnich v klášteře Šäphel vlastnit.

Není lehké uvěřit tomu, že už nikdy neusednu do své meditační kóje a že už nikdy neusnu na tomto lůžku. Ale ještě neuvěřitelnější je skutečnost, že jsem to právě já, Tändzin Dordže, skromný novic z vesnice Ling, kdo byl vyznamenán úkolem, který je navýsost důležitý pro celý klášter a jeho tradici. Společně s Paldänem Wangmem a pod vedením našeho laskavého a svatého učitele se v rámci evakuace zúčastním svrchovaně důležité a posvátné mise. Náš útěk z Tibetu se tak stává o to významnější a nebezpečnější.

Poprvé za šestnáct let svého mladého života hluboko v srdci cítím, že sehraji důležitou roli.

Můj čas nadešel.

PRVNÍ KAPITOLA

Matt Lester

Imperial Science Institute – Londýn
duben 2007

SEDÍM VE STÍSNĚNÉM kumbále, který mám považovat za kancelář, je zamračené páteční odpoledne a všechno, co vím o světě, se brzy změní.

„Harry chce, abys za ním přišel do kanceláře,“ ve dveřích, asi půl metru ode mne stojí, Pauline Drakeová, vysoká a hranatá žena, se kterou si není radno zahrávat. Očima zavadí o sluchátko telefonu, které jsem právě pozvedl z vidlice, a pak na mne vrhne pohrdavý nesouhlasný pohled: „Hned teď.“

Letmo pohlédnu na pracovní stůl, který je zastlaný hromadou dokumentů. Dnes je poslední pátek v měsíci, což znamená, že do pěti hodin musím odevzdat všechny výkazy. Jako vedoucí výzkumu Nanobot koordinuji aktivity celého týmu a jsem velmi hrdý na to, že jsem nikdy nepropásl uzávěrku.

Není ale obvyklé, aby Harry vyslal svou hrůzu nahánějící sekretářku z výšin třetího patra až sem dolů. Něco se musí stát.

Pokouším se vysoukat zpoza svého stolu. Je to daleko složitější manévr, než by se mohlo zdát. Nechci-li hlavou praštit do polic přímo nade mnou, musím vstát ze židle v náklonu čtyřiceti pěti stupňů a potom propasírovat jednu nohu po druhé skrze úzkou škvíru mezi stolem a sekretářem. Kráčím po chodbách, které připomínají králíčí noru, a stoupám po úzkém dřevěném schodišti, ze kterého se line vtíravé aroma čisticích prostředků a vlhkých psích chlupů.

Když procházím po chodbě ve třetím patře, nemůžu si nevšimnout, jak na mne ostatní zírají a jak si vzájemně něco

šeptají. Zachytím pohled několika lidí z osobního oddělení, ale ti se rychle a zahanbeně odvrátí.

Určitě se něco děje.

Než se dostanu do rohové kanceláře, musím nejdříve projít přijímací místností, ve které je Paulinin stůl. Pauline, která se věnuje své práci u počítače, jen kývne hlavou směrem ke dveřím Harryho kanceláře. Jsou zavřené, což je nezvyklé. A ještě znepokojivější je, že orchestrální virvál a ruch, který v jeho kanceláři obvykle panuje, vystřídaló tísnnivé ticho.

Když jsem vešel dovnitř, našel jsem Harryho, jak stojí u okna a užívá si vskutku nepříliš působivého výhledu na zašmodrchanou pavučinu šedých kolejí sbíhajících se na nádraží King's Cross. Ruce má zkřížené na prsou a vypadá tak nějak nepřítomně. Zdá se, že čeká jen na mne.

Jakmile mě zahlédne, pokyne mi, abych se posadil na židli před jeho stolem.

Harry Saddler by klidně mohl stát modelem pro postavu bláznivého profesora, a navíc má i několik nestandardních výstředních vlastností. Je mu kolem pětáctýřiceti, nosí brýle, hlavu mu zdobí chomáč ježatých, šedivých vlasů a ve svých nejlepších letech získal ocenění za vědecký výzkum. Nedávno ho však okolnosti přinutily, stát se expertem i v oblasti spolupráce mezi soukromými a veřejnými institucemi. Byl to totiž on, kdo před rokem uzavřel smlouvu s biotechnologickou společností Acellerate z Los Angeles a zachránil tím náš letitý institut i všechny jeho zaměstnance před úpadkem.

„Právě mi telefonovali z L. A. a sdělili mi to, co jsem posledních dvanáct měsíců vlastně tušil,“ říká Harry a jeho výraz je nezvykle vážný. „V Acelleratu dokončili revizi našich výzkumných programů. Líbí se jim program Nanobot,“ z klopy si smetl popel z cigarety. „Nanobot je *opravdu* nadchl. Dokonce nato-lik, že chtějí přesunout celý ten cirkus do Kalifornie. A protože autorem toho výzkumu jsi ty a protože se o program i staráš, chtějí tě tam taky.“

Ta zpráva mě upřímně překvapila. Poslední rok k nám sice zavítalo z Ameriky několik návštěv, které se o můj výzkum živě

zajímaly, ale nikdy mě ani ve snu nenapadlo, že smlouva s Acellerate přímo ovlivní i mou maličkost. Nebo že to bude tak záhy.

„Hodně na to spěchají,“ pokračuje Harry, „chtěli by, abys tam dorazil pokud možno do šesti týdnů. Ne později než do osmi. Tvůj program vzbudil zájem samotného Blakelyho.“

„Osm týdnů?“ divím se. „Musím se opravdu přestěhovat do Kalifornie? Copak nemohou investovat do toho, co děláme tady u nás?“

Harry unaveně a rezignovaně kroutí hlavou. „Viděl jsi přece novou strukturu akcionářů,“ říká, „i když Acellerate pořád mluví o tom, jak respektují naši nezávislost, skutečnost je taková, že mají ve společnosti rozhodující podíl. Oni diktují podmínky. Mohou si s námi dělat, co si zamanou, a my vlastně nemáme žádné páky, jak jim v tom zabránit.“

Já ale teď nemyslím na Acellerate. Myslím na Isabellu, na svou snoubenku.

Harry si důvod mých obav vyložil mylně: „Když se podíváš, co se stalo s jinými výzkumnými programy, které Acellerate přestěhoval do L. A.,“ uklidňuje mě, „zjistíš, že vyrostly až do nebe.“ Odmlčí se a dlouho si mě pozorně prohlíží, pak se tiše zeptá: „Isabella?“

„Přesně tak.“

„Isabellu přece vezmeš s sebou!“

„To není tak jednoduché. Víš přece, jak visí na své rodině. A navíc ji právě povýšili.“ Odvrátím pohled a dívám se z okna, jak lokálka pomalu supí do nádraží.

S Harrym se známe už dlouho. O mně a Isabelle toho ví hodně – dokonce byl při tom, když jsme se seznámili. Ale hlavní překážkou, která Isabelle brání opustit Londýn, je něco, co se stalo teprve nedávno. Něco, o čem jsem Harrymu ještě neřekl. Ochromující okolnost, se kterou jsme se s Isabellou sami ještě pořádně nevyrovnali.

„Děvče jako ona,“ Harry ji znal také jako zaměstnankyni institutu, ve kterém během let zastávala několik funkcí, „si v Los Angeles najde práci takhle snadno,“ luskně Harry prsty. „A její rodina bude mít aspoň záminku proč navštívit Disneyland.“

Harry se jako obvykle snaží na celé situaci vidět jen to dobré. Rozumím tomu a oceňuji to o to víc, že vím, jak to pro něj musí být těžké. Nanobot patří mezi jeho nejoblíbenější výzkumné programy. Vlastně to byl Harry, kdo se seznámil s tématem mé doktorské práce a přivedl mě do institutu. Osobně program podporoval od jeho úplného počátku. Vždycky jsme k sobě měli velmi blízko – byl víc než jenom můj šéf, byl také mým mentorem a důvěrníkem. A teď, když výzkumný program začal vykazovat zajímavé výsledky, vzali mu ho. Navíc mu nikdo nezaručí, že to Nanobotem skončí. Vypadá to, že Acellerate si může dovolit vybrat z institutu všechny třešničky a nechat Harrymu jen zbytky. Těžko se tedy divit, že Harry není zrovna v náladě na tři tenory.

„Uvědom si, že je to pro tebe skvělá příležitost,“ říká Harry, „zásluhou Acelleratu můžeš svůj program nakopnout daleko víc, než bychom si mohli dovolit tady. Na stadiu prototypu nebudeš čekat sedm nebo osm let, ale dospěješ k němu už za dva nebo tři roky. Nic tě prostě nebude omezovat.“

Sleduju, jak prsty klepe do stolu.

„Budeš pracovat pro jednu z nejlépe financovaných vědeckých institucí na světě, v centru dění moderní nanotechnologie. A navíc se pěkně opálíš.“

Vzhlednu a svařím obočí, opalování nikdy nepatřilo mezi mé priority, jak Harry dobře ví.

„Zkus to prostě považovat za velké dobrodružství!“

Zazvonil telefon, je slyšet, jak ho Pauline za dveřmi zvedá a hovor vyřizuje. Harry jí zřejmě nařídil, že nás nesmí nikdo rušit – což je něco, co nikdy předtím neudělal.

Znovu se odmlčím a po chvíli řeknu: „Myslím, že ať už to zaobalíme jakkoli, stejně nemám moc na výběr. Acellerate přece kvůli mně a Isabelle program v Londýně nenechají, že?“

Harry se na mne pozorně podívá: „Ze všech výzkumných programů, které u nás probíhají, má ten tvůj největší šanci dospět k převratnému výsledku a mít opravdu revoluční dopad. Vyhlídl si tě, Matte. Je to vlastně lichotivé, že nás o tebe chtějí připravit.“

„Ale přišlo to trochu moc náhle,“ přikyvuji, „ještě před deseti minutami bylo mou jedinou starostí odevzdat včas týdenní výkazy.“

Harry na mne povzbudivě a laskavě pohlédne.

„Musím si prostě na tu myšlenku zvyknout, to je všechno.“

„Dobře.“

„A *musím* si promluvit s Isabellou.“

„Samozřejmě,“ Harry se natáhl, ze zásuvky vyndal velkou bílou obálku a podává mi ji přes stůl.

„Než se definitivně rozhodneš, měl by sis pročíst podmínky smlouvy.“

Za chvíli nato se vracím do své kanceláře a jsem jako omámený. Nejenže mi to, co mi Harry sdělil, změnilo život, ale podmínky mého nového jmenování jsou daleko výhodnější, než bych si kdy uměl představit. Téměř k neuvěření.

Když procházím osobním oddělením, jsem tak pohroužený do vlastních myšlenek, že kolem sebe nic nevnímám. Dokonce i zápach schodiště mě tentokrát nevyrušil. Pokouším se vyrovnat s paradoxem, že to, co je pro Imperial Science Institute velmi nepříjemnou zprávou, je pro mne mimořádnou životní příležitostí, o které jsem se ani neodvažoval snít. A všechno je to ještě složitější o to, že Isabellu to pořádně našteve.

Musím si s ní promluvit.

JSEM ZPÁTKY V NAŠEM bytě s výhledem na park Clapham Common, slyším přicházet Isabellu. Na schodech se rozezná staccato jejích podpatků a bouchnou dveře.

„Ahoj Isabella.“ Isabella vchází do pokoje. Políbíme se.

„Miláčku!“ objímá mě. „Cestou domů jsem tě hledala v restauraci. Neměl jsi náladu?“

Isabella je vysoká a štíhlá a její pleť má olivovou barvu Sicíliank. Oči jí září temně žlutou barvou se zelenými tečkami. Má na sobě elegantní kostýmek, formální jantarově černá blůza podtrhuje sošnou postavu a zároveň svádí pozornost k její tváři, k výrazným lícním kostem lvice a k energické bradě. Její tmavé vlasy se volně vlní, splývají na ramena a skvěle rámuji plné, smyslné rty.

Jak tu tak stojí, elegantní a sebevědomá, uhýbám jejímu zářivému pohledu a oči mi sjedou na karmínový hedvábný šátek, který má uvázan kolem krku.

„Musíme si o něčem promluvit,“ říkám. „Vlastně ti něco musím přečíst.“

Udiveně nadzvedne obočí: „Ted?“

„Jestli nemáš nic proti... Naliju nám trochu vína.“

„Ten sémillon, který jsme otevřeli včera večer, by nebyl špatný,“ kopnutím se zbavila svých značkových kožených lodiček a zatímco si masíruje paty, zvědavě se na mne dívá.

Než odejdu do kuchyně, podám jí pracovní smlouvu se společností Acellerate. Ale nevydržím se dívat na to, jak ji pročitá. Stále nemohu uvěřit tomu, že Nanobot se má v Acelleratu stát jedním ze tří hlavních výzkumných programů. Stane se vlajkovou lodí přední světové technologické společnosti. Aby bylo co nejdříve dosaženo použitelných výsledků výzkumu, má se jeho financování v dalších dvou letech navýšit o dvacet milionů dolarů. A na projekt budou převedeni zaměstnanci z centrály, kteří se mu budou věnovat na plný úvazek.

Co se týče mé osoby, povýší mě na ředitele a můj plat se vyhoupne na sto padesát tisíc dolarů – což je třikrát tolik, než mám tady v institutu. Navíc jako manažer dostanu služební auto, nabídnou mi program bonusů za dosažené výsledky a budu se moct rozhodnout pro odměňování formou akcií.

Peníze i povýšení předčí všechna má očekávání. Z toho mám pochopitelně radost, ale daleko víc mě těší skutečnost, že projekt, který jsem vymyslel a který se v posledních sedmi letech stal mou obsesí, bude financován tak, jak si zaslouží. Už jako postgraduální student oboru nanotechnologie jsem si uvědomoval, že tento obor představuje revoluční skok v technice, jehož dopady lze srovnat s průmyslovou revolucí – a dokonce budou ještě razantnější. Vysoce funkční mikroskopičtí roboti – nanoboti – promění život na zemi v každém ohledu.

Například lékaři už nebudou muset operovat nebezpečná bujení, ani je odstraňovat za použití toxických látek, převezmou to za ně roboti ve velikosti zlomku šíře lidského vlasu, kteří rozeberou

nežádoucí nádor buňku po buňce. Potravinářství přestane být závislé na rozmarech počasí a účinnosti zemědělských metod, nanoboti totiž dokážou ze základních chemických komponentů rychle sestavit zrnka pšenice nebo jablka – a to bez nepříjemných pecek, budeme-li si přát. Nikdy v historii lidstva nebylo snazší a levnější přeměnit fyzický svět podle našich představ. Současné zemědělské a výrobní postupy se stanou neúčinnými a rychle vymizí. Všechny formy odpadu bude možné beze zbytku recyklovat. Je tedy přirozené, že se do nanotechnologického výzkumu pumpuje tolik peněz a že nanotechnologie zcela pohltila můj život.

V posledních deseti letech jsem se zúčastnil všech velkých konferencí, odebíráám důležitá periodika z oboru a pozorně sleduji práci vědeckých kolegů po celém světě. Vstávám, uléhám i dýchám s programem Nanobot. Isabella si ze mne často utahuje, že ona je až na druhém místě. Dobře ví, co všechno pro mne ten výzkum znamená a jak moc toužím po tom, abych program zdárně dokončil. Dojímá mě, že se můj sen stal i jejím snem a že mě z celého srdce podporuje. O to je ovšem nabídka Acelleratu hořkosladší.

Vracím se do pokoje a zachytím Isabellin překvapený pohled. „To je skvělé, Matte! Fantastické! Pro tebe i pro program Nanobot! Nepíšou tady, kdy...“

„To je právě ten problém. Chtějí, abych přijel hned. Do šesti týdnů, maximálně do osmi.“

„Na jak dlouho?“ pořád jí to ještě nedošlo. „Jestliže se výzkum přesouvá, co to zna...“

„Je to napořád.“

Ve tváři se jí objeví zmatek a ohromení.

„Podívej, já jsem si to tak nepřál, nic jsem netušil. Je to jako blesk z čistého nebe. Bill Blakely se o to začal zničehonic zajímat.“

Pozvedne dlaň a tvář si zakryje prsty s dokonalou manikúrou. Víím přesně, co jí běží hlavou.

„Říkal jsem Harrymu, že to nebude jednoduché,“ šeptám. A po chvíli dodám: „Připomněl jsem mu, jak blízko máš ke své rodině.“

Víc jí teď nechci říkat, protože to, co jsme se před nedávnem dozvěděli, je ještě příliš nové a syrové. Sami jsme to ještě nestrávilí a ani si o tom pořádně nepromluvili.

„A co na to Harry?“ ptá se slabým hlasem.

„Doporučoval, abychom se na to dívali jako na příležitost, která přichází jednou za život. A říkal, že ty v L. A. seženeš práci takhle snadno,“ lusknou prsty.

Isabella potřásá hlavou: „Bertollini plánuje na příští rok celoevropskou kampaň,“ vzhledne a oči se jí lesknou. „Když teď odejdu, nechám je ve štychu. Nemluvě o tom ostatním...“ dodává s pohledem upřeným do prázdna.

Podávám jí sklenku vína. Pokládá ji na stolec vedle sebe, aniž by se napila. „A to nemůžeš zůstat tady? Nemůžou nechat výzkum v Londýně a sledovat ho na dálku?“

„To byla první věc, kterou jsem navrhl. Ale oni už se rozhodli. Chtějí výzkum přesunout do Ameriky.“

„I když na to nepřistoupíš?“ ptá se nevěřičně. Program Nanobot vychází z myšlenek mé disertační práce, a odhlédnu-li od několika asistentů zaměstnaných na částečný úvazek, od začátku se o něj starám jen já sám.

„Když na to nepřistoupím,“ odpovídám „budou prostě pokračovat beze mne.“

„Ale ty jsi Nanobot.“

Podívá se na mne, dlouho jí hledím do očí, zračí se v nich úzkost a neklid. Potom řeknu: „Já jsem ten program nastartoval, to je jasné. Ale výzkum samotný, tedy přinejmenším jeho devadesát pět procent, patří institutu. A nikdo není nenahraditelný.“

Isabella se znovu začte do smlouvy, pozorně studuje jednotlivé odstavce a nevěřičně kroutí hlavou: „Dvacet milionů dolarů k podpoře výzkumu,“ cituje z jednoho oddílu. „Deset pracovníků, kteří se budou věnovat výhradně programu...“

„Nemá cenu se z toho radovat,“ upozorňuji ji, „ať už je ta nabídka jakkoli zajímavá, bez tebe nikam neodjedu.“

Ustaraně se na mne podívá. „Ale ty musíš jet. Program Nanobot, to jsi ty,“ udělá rozhodné gesto. „Věnoval jsi mu všechno.“

Klidně hledím do jejích nervózních očí.

Občas hrajeme s Isabellou takovou hru, která nám pomáhá se pro něco rozhodnout. Představíme si, že jsou ve druhém patře hořícího domu uvěznění dva lidé a my máme k dispozici jeden

žebřík. Jednoho z nich můžeme tedy zachránit. Pro kterého z nich se rozhodneme? Kterou možnost zvolíme? Bez rozmýšlení a bez dlouhého zvažování alternativ. Čistě instinktivně.

„Kdybys byla s programem Nanobot v hořícím domě,“ říkám jí, „vždycky bych zachránil tebe. Deset případů z deseti.“

„Jasně,“ pohodí hlavou a zlaté náušnice se jí zalesknou v podvečerním světle, „jenže takhle jednoduché to bohužel není..“

POZNALI JSME SE na silvestrovském večírku v nedaleké restauraci. Francouzská brasserie La Bouchon v ulici Battery Rise nabízela tradiční večeři o pěti chodech, už v devět hodin v ní nebylo k hnutí a bujná zábava byla v plném proudu.

Proti mně seděla tmavooká kamarádka mého přítele. Hned se mi zalíbila. Pamatuji se, že sršela energií a že měla zvláštní, cizokrajné kouzlo. Neformální společenské šaty šarlatové barvy odvážně odhalovaly pěkná, malá ramena. Bronzová pleť se napínala na klíčních kostech, smích jí vycházel až z břicha a celé tělo se při něm otřásalo. Fascinovaně jsem sledoval, že když se rozhorlila, začala divoce gestikulovat rukama, až se jí rozezvučel nespočet náramků kolem zápěstí a jantarové oči jí zahořely zelenavým plamenem. Kolem šije měla toho večera zlatý řetízek, který se třpytil, vlnil se a mizel jí ve výstřihu. Byla neodolatelná.

Za vydatné pomoci alkoholu se večírek kvapem blížil ke svému vrcholu. Půlnoc nás zastihla při polibku. Cítil jsem její kůži na své a poprvé jsem se nadechl vůně jejího parfému, silné a opojné. *Parfum d'Isabella*. Za chvíli nato jsme si před restaurací vyměnili svá telefonní čísla, Isabella nastoupila do auta mého přítele a odjela. Za několik dnů jsme se na své první schůzce utvrdili v tom, co jsme k sobě vzájemně intuitivně cítili hned od začátku.

Toho roku byl leden neobyčejně deštivý. Po nebi se hnaly černé mraky a park Clapham Common skrápěl nekonečný déšť, ale u mne v ložnici panovalo jaro. Byli jsme překonáni silou svého citu a stravování touhou. Vášně, jednou rozpoutaná, neznala mezí. Najednou se mi zdálo, že slova všech milostných písní vyprávějí právě o nás. Chtěli jsme o sobě vědět úplně všechno, každý detail.

Dýchali jsme jenom jeden pro druhého a všechen čas jsme trávili v mém teplém, prozářeném bytě. Jen občas jsme vyšli na nákupy nebo jsme se vydali na procházku do parku, tiskli se jeden k druhému a pozorovali holé větve stromů, které se rýsovaly proti zaka-boněnému šedému nebi. Byla to nejkrásnější zima mého života.

Isabella samozřejmě nebyla moje první přítelkyně. Na vysoké škole jsem měl řadu známostí. Některé z těch dívek byly ale příliš stydlivé, což bránilo tomu, abych ve vztahu pocítil skutečné uspo-kojení, a jiné byly zas až příliš bez zábran. Procházely se mi nahé po ložnici jako po chodníku, chybělo tomu jakékoli kouzlo.

S Isabellou to bylo od začátku jiné. Když jsme spolu byli sami, energie, díky níž tak zářila ve společnosti, měnila svoji podobu. Nikdy jsem nepoznal nikoho, kdo by se ke mně tak skvěle hodil. Byla vnímavá a bez zábran a vždycky chtěla to, co jsem chtěl já. V posteli se její živost měnila v nespoutanou vášně, vykřikovala a dívala se mi přímo do očí, vychutnávala si radostnou intenzitu našeho milování, ve kterém jsme se stávali jedinou bytostí.

Nešlo ale jen o skvělý sex. Vzájemně jsme se doplňovali i v mnoha dalších životních oblastech. Potřeboval jsem její oheň, stejně jako ona potrebovala můj klid a mou rozvahu. Já jsem žil ve světě myšlenek a abstraktního uvažování, zatímco pro ni bylo důležité to, čeho se mohla dotknout a co mohla ochutnat, žila tady a teď. Společně jsme tvořili dokonalou rovnováhu intelektu a smyslovosti. Konečně jsem pochopil, že princip jin a jang nemusí být jen intelektuální abstrakcí, ale že ho lze také opravdu žít.

První měsíc naší známosti jsem jednou ráno seděl v kuchyni a četl noviny, Isabella se ke mně naklonila, políbila mě a řekla: „Ty se ke mně tak skvěle hodíš, máš v sobě klid, který potřebuji. Takovou vyrovnanost.“ Pohládl jsem ji po tváři.

Ranní světlo se odráželo v hřejivé, jantarové barvě jejích očí. Řekl jsem: „Vyrovnanost ale může začít nudit...“

Zakroutila nesouhlasně hlavou. Vstala z postele a rozčuchané vlasy se jí zformovaly kolem ramen v hustou, tmavou hřívu. „Ale takhle to vůbec nemyslím. Většina mužů, které znám, jako třeba kolegové v práci, jsou prostě jenom takoví týpci, jsou to nedospělí kluci. Záleží jim jenom na tom, aby někoho porazili, aby bylo po

jejich, aby vypadali jako chlapáci a aby se jednou za týden pořádně ztřískali. *Oni* jsou nudní. Ale ty... ty toho tolik *znáš*.“

„Každý se nedomnívá, že nanotechnologie je tak důležitá.“

„Ale já nemyslím jenom nanotechnologii. Rozhlédni se po všech těch knížkách, co tu máš,“ ukázala na hromádku svazků na rohu stolu: *Mozartův efekt, Tělo východu, Mysl západu, Leonardo: první vědec*.

„Proto tě také potřebuji,“ odpověděl jsem, „žiju příliš v hlavě. Pořád jenom přemýšlím a přemýšlím a přemýšlím...“

„Říkáš to tak, jakoby na tom bylo něco špatného.“

„Když je člověk tak pohroužený do sebe, že si ničeho a nikoho kolem sebe nevšímá, není na tom nic dobrého.“

„Hmm, vím o někom, koho by sis mohl všimnout právě teď...“ upřela na mne koketní pohled.

„Přesně to jsem měl na mysli.“

Když potom rozevřela froté župan a odhalila nahé stehno, naoko jsem zaprotestoval: „A to jsem si plánoval, že příštích dvacet minut strávím četbou o problematice francouzsko-německých vztahů v Evropské unii.“

„A co se věnovat nějakému vztahu hned teď?“ nadzdvihla obočí.

„Přímo tady? Na kuchyňském stole?“ zašeptal jsem, vsunul dlaně pod její župan a vychutnával si sametovou hladkost jejích nahých prsou.“

„A proč ne?“

Její rty se dotkly mých, ústa se otevřela, touha rychle sílila. Přitáhla si mě k sobě a rozevřela nohy, byli jsme tak nenasytní, jako bychom se nemilovali před hodinou, ale před několika týdny. A když jsem se nadzvedl, abych jí sundal župan z ramen a zcela odhalil její vzrušením napjaté tělo, podívala se na mne pohledem stejně žádostivým, jako byla má žhnoucí vášeň.

ZA PÁR MĚSÍČŮ nato se ke mně přistěhovala, trávili jsme všechnen čas spolu a bylo zbytečné, aby platila nájem za druhý byt. A stejně jako nás v prvních měsících spojoval prožitek

intenzivního sexu, tak jsme spolu sdíleli i vzestupy a pády, které jsme prožívali v zaměstnání. Než jsem ji potkal, nevěděl jsem o marketingu téměř nic, brzy jsem ale pochopil, že to není hračka neustále řešit rozpočet, propagaci značky, problematiku obalu a uvedení nového výrobku na trh. Vzhledem k tomu, že byla Isabella přirozeně komunikativní, byl pro ni marketing stejně samozřejmou volbou, jako byl pro mne obor nanotechnologie. Ale zatímco já jsem měl to štěstí, že jsem si našel oblast výzkumu, která mě profesně plně uspokojovala, prodej limonád a vodky v ní žádné nadšení nebudil. I když byla vlastně jen krůček od svého snu.

Isabellu totiž už od dvanácti let, kdy jí rodiče dovolili první skleničku červeného k večeři, fascinovalo víno a vše, co s ním souviselo. Velkou zásluhu na tom ovšem měl její otec Julio, hrdý Ital, který vždycky chtěl být sommeliérem a který své nadšení pro víno i vinařství předal své dceři. V době dospívání jezdila Isabella na výlety do tradičních pěstitelských oblastí ve Francii a v Itálii. Účastnila se nejrůznějších akcí spojených s degustací vína, a jak jsem později zjistil, celou věčnost trávila v malých obchodech s vínem, ve kterých pátrala po zvláštních výběrových odrůdách pěstovaných na nezávislých vinicích a po těch nejlepších ročnících.

Pokud šlo o mne, víno bylo prostě víno – některé mi chutnalo a jiné ne. Ale Isabella víno milovala a o svou vášeň se potřebovala s někým podělit. Ráda určovala víno naslepo a snadno poznala rozdíly mezi Cheninem, Sémillonem, Syrahem nebo Merlotem. K odborníkům, kteří tvrdí, že dokážou v chuti vína odhalit tóny ostružiny nebo divokého ovoce jsem se vždycky stavěl s rezervou. Ale Isabella dokázala mou nedůvěru prolomit.

Vášnivě ráda také vybírala, které víno se nejlépe hodí k danému jídlu, a časem jsem si uvědomil, že v tom panuje určitý řád. Proč chuť sladkého bílého vína tak skvěle doplňuje chuť silného plísňového sýra? Jak to, že burgundské dokáže z obyčejného dušeného hovězího vyčarovat gurmánský zážitek?

Díky ní se jídlo v restauraci stávalo báječným dobrodružstvím. A naše společné cesty tím získávaly víc kouzla, než jsem si

dřív dokázal představit. Ať už jsme si zašli třeba jen do anglické hospody, nebo zajeli na víkend do Paříže nebo do Prahy, zásluhou Isabelly jsem spatřil krásy a ochutnal chutě, kterých bych si vinou své pohrouženosti do světa myšlenek jinak ani nevšiml.

Poznávali jsme ovšem i své ostatní, ne vždycky tak romantické stránky. Jednou jsem si například usmyslel, že vánoční svátky strávíme u Karibského moře, a koupil jsem týdenní zájezd. Program zájezdu jsem vložil do červené obálky, vedle které jsem postavil láhev šampaňského. Čekal jsem, že Isabella po svém návratu z nedělního nákupu obálku objeví a bude zájezdem upřímně nadšená. Ukázalo se ale, že ji to pěkně naštvalo, protože jsem s ní celou záležitost předem neprobral. Až dosud trávila Isabella každé vánoční svátky s rodinou, a kdyby tomu bylo jinak, její matku by to zničilo.

Nikdy nezapomenu, jak zle se na mne podívala, když jsem otevřel dveře, ani na ohnivou scénu v italském stylu, která následovala. Bylo to jako bych padl přímo do pasti, které jsem si nevšiml, protože jsem předpokládal, že v její rodině to chodí nějak podobně jako v té mé a že strávit Vánoce odděleně pro ni nebude problém. A ještě hlouběji jsem se mýlil v tom, že exotická oslava se mnou převáží jakýkoli nárok, který si na ni může dělat její rodina.

Nakonec se ukázalo, že cesta do Karibiku nám prostě nebyla souzena. Po divokých hádkách, které vystřídal týden mlčenlivého napětí, jsem zavolał do cestovní kanceláře a zájezd zrušil. Přišel jsem tak o složenou zálohu, ale udržel si přítelkyni a dostal cennou lekci: Nikdy nepodceňuj, jak blízko má Isabella ke své rodině.

Pokud šlo o mne, náš společný život mě zcela naplňoval, Isabella ale vázalo pokrevní pouto daleko silnější, než jsem si dřív dokázal představit. Můj táta byl většinou mimo domov, jezdil po služebních cestách a zemřel, když jsem byl na střední škole. Máma podnikala v oblasti zahradnictví a krajinné zeleně a hlavní uspokojení nacházela v realizaci nádherných zahrad, které projektovala. S mámou i s mým starším bráchou jsme se měli rádi, ale zároveň jsme se nijak nevázáli a každý si žil svým životem. Věděli jsme ovšem, že stačí zavolat a pomůžeme si. Ale nikdo z nás netrval na tom, abychom stůj co stůj trávili čas pohromadě. A už

vůbec jsme nebyli pod vlivem tak silné přitažlivosti jako Isabella, jejíž rodina žila v nedalekém Dulwichi a působila na ni vytrvalou gravitační silou.

Špatné zprávy, které jsme se dozvěděli ani ne před deseti dny, tuto přitažlivost jen posílily. Proto nedělám ohledně Kalifornie předem žádné závěry. A proto jsem také, když jsem dnes večer přišel domů se smlouvou od Acelleratu v kapse, řekl Isabelle, že máme celý víkend na to, abychom si to pořádně promysleli. Je konec týdne a oba jsme unavení a hladoví. Navrhuju, abychom si v naší oblíbené indické restauraci na Northcote Road objednali kuře na kari.

NICMĚNĚ PO TAK výhodné nabídce, jakou mi společnost Acellerate učinila, není jednoduché předstírat, že se nic neděje. I když jsme se toho dne i nazítří snažili nějak rozptýlit, oba jsme si uvědomovali, že se v našem vztahu poprvé objevilo něco, s čím si nevíme rady. Byla to okolnost, se kterou jsme neměli žádnou zkušenost a která hrozila, že nás nakonec rozdělí.

Isabellina reakce na výlet ke Karibskému moři mě sice tenkrát šokovala, ale náš vztah to nijak neohrozilo. Bylo to jenom malé zastavení na cestě, překážka, kterou jsme snadno zdolali. Stačilo, abych uznal chybu, spolkl svou pýchu a nechal to být.

Smlouva od Acelleratu ale všechno měnila. Isabelliny rodinné závazky jsou ještě komplikovanější, než bývaly, a teď, když jsme zasnoubeni, jsem se i já stal součástí té složité pavučiny emocí, která celou rodinu propojuje. Situaci nijak neulehčuje ani Isabelino zaměstnání u Bertoliniho a její nedávné, zasloužené povýšení, o které by při odchodu z Londýna přišla. Ale kdybych se já vzdal projektu, na kterém už sedm let pracuju, nebylo by to jen proto, že jsem hloupě zaslepený láskou? A co si o tom myslí Isabella? Zatímco se sobota odvíjí ve znamení předstírané aktivity a zbytečných pochůzek, dumám o tom, co se odehrává v její hlavě – a v jejím srdci. Zůstává rozpolcená, nebo už se s konečnou platností rozhodla, a jen pořádně neví, jak mi to má říct?

V NEDĚLI JSEM SE vzbudil asi ve tři hodiny ráno a zjistil, že postel vedle mne je prázdná. Vstanu a jdu do obývacího pokoje, najdu tam Isabellu, jak se ve své noční košili s Tintinem opírá o arkýřové okno, nervózně si pohrává se zásnubním prstenem a na tvářích se jí odráží stříbro měsíčního svitu.

Nemohu ji vidět takhle nešťastnou, jdu k ní a беру ji do náručí. Držím ji v objetí tak dlouho, jako snad nikdy předtím, a cítím, jak vzlyká.

Nakonec se odtáhne a zakrývá si tvář dlaněmi. „Nechci ti stát v cestě,“ říká zahanbená svým pláčem, „když ti budu přítelkyní a uvážu tě tady, budeš mě za to nakonec nenávidět.“

Chvilu trvá, než odpovím. Ničí mě, když ji vidím takhle smutnou a když navíc vím, že je to kvůli mně. „A já zase nechci, abys mě nenáviděla za to, že jsem tě donutil opustit tvoje zaměstnání.“

Záměrně mluvím jen o její práci, protože jestliže už samotná práce bude problémem, o její rodině už potom ani mluvit nemusíme.

„Ale právě že je to jenom zaměstnání,“ vytáhne z krabice plnou hrst papírových kapesníčků a otře si s nimi obličej, „nedá se to srovnávat s tím, co děláš ty. Není to žádná osobní výprava za poznáním, není to nic důležitého. Program Nanobot změní životy lidí. Ale nikoho nezajímá, jestli lidi na Slovensku budou pít víc vodky Bertollini, na tom prostě nezáleží.“

„Tobě na tom záleží...“

„Jenom proto, že je to moje práce. Než mě povýšili, víš přece, jaké to bylo, začínala jsem se nudit. Opravdu nudit. Byla jsem připravena jít dál, ale musela jsem počkat. A vím, že tak za dva roky se v téhle práci dostanu na vrchol a bude to zase to samé, zase se začnu poohlížet po něčem jiném...“

Nejsem si jist, kam tím přesně míří, a z nerozhodného tónu jejího hlasu také nejsem příliš moudrý.

„V L. A. bych se o tebe postaral.“

„Mám úspory,“ říká, v každé situaci si potřebuje prosadit svou nezávislost, „nemusel bys mě živit.“

„Ale tak to vůbec není! Já se o tebe *chci* postarati!“

„Harry má pravdu,“ krčí rameny, „asi bych tam sehnala práci docela snadno.“

„O tom nemám nejmenších pochyb!“

„Ne že bych se v tom s tebou tedy mohla měřit,“ dodává smutně.

„Náš vztah přece nestojí na nějakých profesních úspěších...“ Odvrátí zrak a hledí na park Clapham Common, který je teď v noci opuštěný a osvětluje ho jen řada žlutých lamp.

„Takže by ti nevadilo odejít od Bertoliniho?“

„Jak jsi říkal, že nikdo není nepostradatelný...“ podívá se mi znovu do očí, „jestliže by klidně pokračovali v programu Nanobot bez tebe, i když jsi ho vlastně vymyslel, potom jsem si jistá, že Bertolini nebude mít problém sehnat novou produktovou manažerku... Nejsem nakonec jediná mladá inteligentní krasavice na vysokých podpatcích.“

Přistoupím k ní a obejmu ji. Víím, co všechno své práci obětovala. Všechny ty služební lety do Evropy, kdy musela být na letišti v Heathrow nebo Gatwicku už za rozbřesku. Víkendy strávené nad revizí rozpočtu a nad prognózami vývoje obchodu. Všechna ta energie, kterou musela investovat do uvedení nového produktu na trh a do reklamních kampaní. A přesto to všechno chce kvůli mně opustit.

„Ale víš přece, že nejde jen o mou práci,“ zašeptá s tváří opřenou o mou hrud'. Poprvé tak zmíní téma, kterému se celý víkend vyhýbáme.

Isabella je poslední ze tří dětí a jako jediná dcera je miláčkem svých rodičů i prarodičů, kteří se o ni bez ustání starají. Roztomilá Isabellka, vymodlená dcerka, do které vložili tolik svých snů a nadějných očekávání. Isabella, pozorná dcera, která je nikdy nezklamala. Jako jediná v rodině dosáhla vysokoškolského vzdělání a vybudovala si úspěšnou kariéru. Je rodinným organizátorem, pořadatelkou obědů u příležitosti Dne matek, domlouvá nákup společných dáreků a velikonoční rodinné srazy.

Vlastně jedinou chybičkou v jejím jinak zcela dokonalém obraze jsem já. Nejde snad o nic osobního, i když by jistě rodiče raději po jejím boku viděli nějakého pěkného italského mládence – jde spíš o naše soužití. Ještě několik týdnů poté, co Isabella

odevzdala klíče od svého původního bytu, jí rodiče volali pouze na mobilní telefon. Isabella se k tomu vyjadřovala jen neurčitě a vyhýbavě a potom se mi jednoho večera před víkendovou návštěvou rodičů přiznala, že ještě nenašla odvahu jim prozradit, že se ke mně přistěhovala. Věděla totiž, jaké zklamání jim to způsobí.

Nakonec jim to řekla a oni byli opravdu zklamaní. Její matka mi zdarma poskytla lekci o svátosti manželství, zatímco otec se ke mně choval přísně a odtažitě. Vstup do Isabelliny rodiny se zkrátka neobešel bez těžkostí. Několik měsíců nato ale všechno napravil víkendový výlet do Florencie, kde se ve zlatnictví na Ponte Vecchio Isabelle zalíbil nádherný diamantový prsten.

„Co kdybychom se zasnoubili?“ řekl jsem jí, když mi prsten nadšeně ukazovala. „Alespoň budeš mít *velmi* dobrý důvod ho nosit.“

Už předtím jsme o manželství mluvili a oba jsme s touto myšlenkou souzněli, i když kdyby bylo jen na mně, nijak bych do něj nespěchal. Jenom hrstka párů z okruhu našich stejně starých přátel byla sezdaná. Nicméně toho dne jsme si před zlatnictvím v Ponte Vecchio dali slovo. A když jsme se potom vrátili do Londýna jako čerství snoubenci, nejenže mohla Isabella hrdě nosit svůj diamantový prsten ve tvaru hvězdy, ale navíc mi její rodina otevřela svou náruč. V následujících několika letech si mě opravdu oblíbili a já je, vzájemný přátelský respekt panoval zejména mezi mnou a jejím otcem Juliem. Pomohlo tomu i to, že jsme byli oba nadšenými fanoušky fotbalového klubu Chelsea a že jsme nejedno sobotní odpoledne strávili na zápase na domovském hřišti klubu v Stanford Bridge nebo přilepeni k televizní obrazovce v obýváku Giladucciových.

Ale poté, co Julio před deseti dny navštívil lékaře, protože měl pocit, že je v poslední době nějaký unavený a oslabený stresem, dopadl na celou rodinu stín neštěstí. I když ve svém obchodě s potřebami pro elektrikáře přestal prodávat už před lety, když mu bylo sedmdesát dva, pořád se staral o veškeré účetnictví a už ho to začínalo zmáhat. Rodinný lékař byl ovšem pečlivý, nespokojil se jen s tím, že by Juliovi předepsal vitaminy, ale poslal ho i na vyšetření krve, na CT a nakonec i na magnetickou rezonanci. Výsledkem byla diagnóza, která všemi otrásla: Alzheimerova nemoc.

Nikdo z nás pořádně nevěděl, jak tuto zprávu přijmout, a trvalo týdny, než jsme se s ní dokázali vyrovnat. Julio se mezitím stáhl do ústraní. Dlouhé hodiny trávil v obchodě, kouřil doutníky Havana a přemýšlel o své neodvratné pouti do zapomnění.

V TEMNOTĚ NAŠEHO BYTU s výhledem na opuštěný park Isabella zopakuje jen to, co oba víme: „S tím, co se teď stalo tátovi, nemohla ta nabídka přijít v méně vhodné chvíli.“

Sevřu ji v náručí, na to se nedá nic říct. Juliův stav a to, co to pro Isabellu znamená, bylo to první, na co jsem pomyslel, když mi Harry ty novinky sděloval.

„Rodiče jsou na mně tak závislí. A to byli ještě před tou diagnózou...“

„Podívej, kdyby to nebyla tak mimořádná příležitost, ani bych o tom nepřemýšlel. Ale jestli Julio bude brát předepsané léky a změní svůj životní styl, tak přece víš, co říkali doktoři. Nemoc byla odhalena v raném stadiu. Za dva roky na tom může být úplně stejně jako dnes.“

Při naší poslední návštěvě bylo vidět, že se Julio vzdal své dobrovolné izolace a začíná si ke své nemoci budovat stoický vztah.

„A dva roky ti stačí,“ Isabella pochybovačně rozvíjí mou myšlenku, „abys v Acelleratu dokončil prototyp Nanobotu?“

„Ano.“

„A jestli to potom s tátou začne jít z kopce, tak ti nebude vadit, když program opustíš a vrátíme se?“

„Nebylo by to jednoduché. Ale mám-li si vybrat, raději bych ho opustil za dva roky než teď.“ Všimnu si tázavého výrazu v její tváři. „Když budu mít za sebou dva roky u Acelleratu, otevřou se mi nejrůznější možnosti. Výzkum se může začít ubírat novým směrem. Těžko teď odhadnout, jaké příležitosti se mi naskytnou.“

„Ale jestli to u Bertolliniho vzdám dneska já a ty to budeš muset s Nanobotem vzdát za dva roky, tratíme na tom přece oba.“

„To neříkej, dokud nevíš, co získáme místo toho. Možná to bude ještě něco lepšího. A navíc zůstaneme spolu.“

To bylo alespoň něco, na čem jsme se mohli jednoznačně shodnout.

Nebo nemohli?

„I když nechám stranou to, co se stalo tátovi, rodiče se s mým odjezdem do Ameriky prostě nikdy nesmíří,“ říká Isabella a od-táhne se ode mne. „A navíc to přichází naprosto nečekaně. Vůbec jsem je na to nepřipravila.“

Už dávno jsem si všiml, jak Isabella se svou rodinou vždycky vyjednává a opatrně je připravuje na jakoukoli změnu. I tak bez-významná událost, jako přesun rodinné sešlosti z času oběda na večer je něčím, co není radno uspěchat. Než padne nějaké roz-hodnutí, nejdříve se změna musí jen tak nahodit jako nezávazná možnost, po chvíli je třeba se k ní v rozhovoru vrátit a nakonec vše důkladně prodiskutovat. Nepředstírám, že je mi jasné, proč to tak dělají. Možná to má něco společného s tím, že je jejich jedinou dcerou, nebo s tím, že jsou Italové, nebo to snad souvisí s tím, že jsou její rodiče už staří...

„Myslím, že bychom je na tu myšlenku měli začít pomalu zvy-
kat,“ začal jsem.

„Za šest týdnů!?“

Teď se musím chovat obezřetně. I když se Isabella způsobům své rodiny často sama posmívá, i při té nejmenší kritice, která přichází ode mne, ihned zaujme obranné postavení.

„Nezvykli by si na to ani za šest měsíců.“

„Jsem si jistý, že tvůj táta ano,“ říkám, ale k mému překvapení Isabella kroutí hlavou. „Je to skvělá příležitost hlavně pro tebe,“ zvedá ke mně svůj utrápený pohled.

„Ale co je dobré pro mne, to je dobré i...“

„Pro mne to znamená, že opustím skvělou práci – takhle se na to budou dívat oni. Vzdám se všeho, jen abych mohla být s tebou.“

„A to nejsme ani manželé,“ uvědomím si, co chce říct, a dokon-
čím to za ni.

Neodpoví. To ani nemusí. Dovedu si živě představit konver-
zaci, která by se po našem odjezdu do L. A. odehrála u večere v její rodině: Matt je možná dobřej chlap, ale Isabella kvůli němu zbytečně riskuje, využívá ji. Stačí, aby na něj v Kalifornii

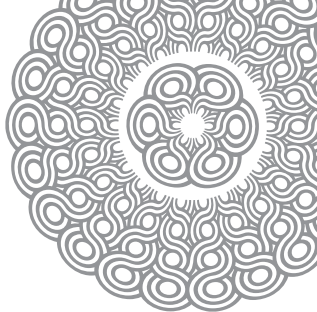
udělala oči nějaká pěkná holka a, pfff, Isabella je v háji, přijde o všechno...

Konečně nacházím odvahu říct Isabelle to, na co myslím od páteční noci: „Jestli chceš, abych si tě vzal...“

„Ne!“ zdvihne dlaň a zarazí mě uprostřed slova. Přítímím pro-
šlehuje její naléhavý pohled. „Nikdy bych nechtěla, aby sis mě vzal
jen proto, že nemáš jinou možnost. Chci, aby ses rozhodl zcela
svobodně,“ říká nekompromisně a mně je jasné, že o tom nemám
diskutovat.

Stojíme proti sobě snad celou věčnost a hledíme si do očí.
Nakonec pravím: „Nechci tě ztratit, Isabello. Udělám cokoli, aby
nám to klaplo.“

DRUHÁ KAPITOLA

Tändzin Dordže

Provincie Čangthang – Tibet
březen 1959

I KDYŽ NÁS LAMA Cchering varoval, že útek z Tibetu nebude žádným báječným dobrodružstvím, na začátku nám to přesně tak připadá. Už hodinu poté, co nás dostihly ty hrozné zprávy, patron lamy Ccheringa, bohatý muž z nedaleké vesnice, zrekvíroval malý autobus. Je to prastaré vládní vozidlo pro dvanáct pasažérů, do kterého se vměstnalo jednadvacet mnichů. Řidič je místní a silnice v Čangthangu dobře zná, což se teď hodí. Vyjíždíme v osm hodin večer, abychom cestovali za tmy. Venkovské silnice jsou neosvětlené, a než nás zastihne úsvit, musíme dojet co nejdále.

V autobusu nás lama Cchering seznamuje s evakuačním plánem kláštera. Během posledních deseti let, tedy déle než jsem novicem, se opat i starší lamové na dnešní události svědomitě připravovali. Vždycky jsem k nim vzhlízel jako k osvíceným mužům krácejícím po duchovní cestě, ale nikdy mě nenapadlo, že budou zároveň schopni rozpracovat tak důkladný evakuační plán. Všechno mají promyšlené do posledního detailu.

Využijeme všechna vozidla, která jsou k dispozici, ať už soukromá, nebo vládní, a přesuneme se na jihovýchod provincie Čangthang. Tam se šedesát mnichů rozdělí do skupinek po třech a vydají se k horám na hranici s Indií.

„Studovali jsme zásady partyzánského boje,“ říká k našemu překvapení lama Cchering. „Uvědomili jsme si, že kdybychom se krajinou přemísťovali ve velké skupině, vystavili bychom se zbytečnému riziku. Na cestě se budeme muset vyhýbat

zátarasům a větším městům. A to bude snazší, rozdělíme-li se do menších skupin.

Každá skupinka tří mnichů obdržela ruksak, ve kterém jsou mapy, konzervy a láhve s vodou – proviant ze skladu kláštera Šáphel. Dostali jsme i nějaké peníze, abychom měli čím zaplatit za případnou dopravu a jiné nezbytnosti.

Plán evakuace se ale nevyčerpává tím, že z kláštera odejdeme. Lama Cchering nám vysvětluje, že vesničané mají nařizeno odstranit ze stěn všechny máslové lampy i chrámové rituální ornamenty a ukrýt je ve svých domovech, dokud se nevrátíme zpátky. Na příkaz opata posypou pečlivě zametené podlahy všech místností i chrámu pískem a popelem. Potom zapálí budovu staré knihovny a na nádvoří navalí kameny. Klášter tak bude vypadat, jako kdybychom ho opustili už dávno.

„Bude-li si Rudá armáda myslet, že je to jen zpustošená památka,“ vysvětluje lama Cchering, „potom vojáci nebudou hledat ani uprchlé mnichy. A možná,“ zvažní, „že se také vzdají pokusení srovnat klášter se zemí.“

I to nejdůležitější, co je třeba v průběhu evakuace vykonat, bylo pečlivě naplánováno již před lety. Jde o tu okolnost, kterou nám lama Cchering v klášteře prozradil, když jsme se rozhodli ho doprovázet. A právě díky této části plánu víc než kdy jindy cítím, že můj život má skutečný smysl.

„Cílem této mise není jen záchrana životů,“ řekl nám lama ještě ve svém pokoji, zatímco světlo blikající máslové lampy osvětlovalo jeho přísný obličej. „Rozhodnete-li se vykonat se mnou tuto pouť, musí to být z vyšších pohnutek, než je jen sebezáchova.“

Koutkem oka jsem se ujistil, že Paldän Wangmo sleduje učitele stejně napjatě jako já.

„Jak oba víte, jedním z důvodů, proč je dharma tak drahoceenná, je skutečnost, že zůstává živoucí tradicí. Od dob Buddha Šákjamuniho předávají učitelé prostřednictvím ústního podání Buddhovu moudrost svým žákům. Nepraktikujeme buddhismus jen proto, že jsme v něj uvěřili. Děláme to proto, že nám učitelé ukázali pravý smysl věcí a že jsme si mohli sami ověřit, že nám dharma dává smysl. Všechno to ovšem,“ zdvihl lama prst,

„musí být zakotveno ve správném učení. A k tomu, aby linie učení zůstala nezkalena a v souladu s míněním dávných duchovních mistrů, se musíme spoléhat na co?“

„Na posvátné texty,“ okamžitě odpověděl Paldän Wangmo.

„Správně,“ přikývl lama Cchering rozhodně. „Nebude-li mít učitel k dispozici texty, které ho povedou, může se stát, že začne praxi vykládat odlišně. Nebo mu vypoví službu paměť a studentovi se dostane jen části učení a zbytku nikoli. Pokud se budeme spoléhat výhradně na ústní tradici, hrozí, že nepřekonatelné učení Buddha i dalších mistrů bude zkomoleno a zvrhne se. Proto je také skutečným cílem této cesty,“ lama ztlušil hlas, abychom se k němu museli naklonit ještě blíže, „vynést naše nejvzácnější svaté texty ze země, ke svobodě.“

Má představitost se okamžitě rozeběhla na plné obrátky. Knihovna kláštera Šäphel se řadí mezi nejuznávanější knihovny tibetského buddhismu. A ačkoli samotný klášter patří s pouhými šedesáti mnichy k těm menším, je jedním z nejstarších klášterů v tradici učení Gelug a naše knihovna slouží jako deponitář nejstarobylejších a nejvzácnějších textů. Několikrát za rok k nám přijížděli mniši z ostatních klášterů, aby studovali originály svatých textů a pořídili si jejich kopie. Měli jsme tu dokonce i návštěvníky z evropských a amerických univerzit. Někdy zůstali jenom pár dnů, obvykle ovšem věnovali studiu celé týdny nebo měsíce.

Jako novic jsem měl přístup jen ke kopiím vzácných textů. Pokročilejší učení jsou navíc novicům zakázána, přístup k nim získávají až mniši, kteří prošli náležitým zasvěcením. Už jen pomyslení na to, že já, Tändzin Dordže, budu nápomocen při záchraně těchto textů před invazí Rudé armády, mě naplňuje závratným nadšením. Z ničeho nic mám šanci vykonat navýsost smysluplný čin – dokonce historický čin!

„Knihovna kláštera je tak rozsáhlá,“ díky svému bystrému úsudku je Paldän Wangmo vždy o krok napřed, „je vůbec možné ji celou přestěhovat?“

„Možná jste si všimli, že jsme v několika posledních letech přivítali v klášteře řadu návštěv,“ lama Cchering zvedl pohled od

pečlivě svázaných balíků na podlaze. „Během svého pobytu zde tito lidé pořídili kopie mnoha textů. Kopie tu nechali a originály odvezli do úschovy do Indie.“

„Až do Indie,“ pronesl Paldän Wangmo zatímco za dveřmi lamova pokoje neustále duněly kroky spěchající k branám kláštera, „to je tedy opravdu daleko.“

„To, co vám teď povím, musí zůstat jen mezi námi třemi,“ hlas lamy Ccheringa náhle zpřísněl, „texty, o které se máme postarat, už byly z kláštera odneseny. Před několika lety, po událostech roku 1951, když jsme si uvědomili, že invaze je na spadnutí, odvezli jsme texty na tajné místo a ukryli je v Himálaji. Jsou v jeskyni nedaleko indických hranic. Naším úkolem je vyzvednout je a odnést do Indie. Nechtěli jsme, aby texty opustily území Tibetu, dokud to nebude naprosto nutné. Dnes už to nutné je.“

Čím víc jsem se toho dozvídal, tím víc jsem žasnul. Tak složité plány museli připravovat celá léta, a přesto jsme o nich neměli ani zdání.

„Poneseme posvátné texty učení *vadžrajány*?“ zeptal jsem se.

„Nikoli, Tändzine Dordže, byli jsme poctěni ještě daleko důležitějším úkolem. Půjdeme pro několik posvátných textů, jejichž samotná existence je již déle než tisíc let držena v tajnosti.“

Oba – já i Paldän Wangmo – jsme zůstali na učitele užasle zírat.

„Jsou mezi nimi originály básní samotného Milaräpy,“ překvapením přestávám dýchat: slavný Milaräpa žijící ve dvanáctém století je pro všechny Tibeťany legendární, ikonickou postavou. „Dále pak transmise, které v jedenáctém století osobně obdržel velký jógin Nárópa. A několik velmi křehkých, ale stále dobře čitelných fragmentů díla Padmasambhavy.“

Padmasambhava! Historická postava, velký reformátor, který v osmém století znovu uvedl buddhismus do Tibetu a kterého po celé zemi uctívali jako svatého muže.

„Jak víte, Padmasambhava nejenže založil první buddhistický klášter v Tibetu, ale byl i vysoce uvědomělým mistrem a autorem mnoha prorocství. Jedno z nich si možná pamatujete: „Až přiletí železní ptáci.““

„A přijedou koně na kolech,“ recitovali jsme s ním jednohlasně, tak jako to děláme vždycky, když citujeme z posvátných textů, „budou Tibeťané roztroušeni po světě jako mravenci a dharma se rozšíří do země rudých lidí, do země lidí západu.“ Lama Cchering dodal: „Nejenže mi tedy pomůžete vyplnit slavné Padmasambhavoovo prorocství, ale přímo na svých zádech ponese i jeho slova, včetně těch, která jsme teď odrecitovali.“

JE NOC A MY opouštíme klášter Šäphel. I když se autobus na úzké cestě příjemně pohupuje, jsem příliš rozrušený na to, abych si zdřímnul. Dokola si představuji, jak nás lama Cchering uvede do tajné jeskyně v podhůří Himálaje. Jak společně přechytračíme čínskou armádu a s drahocenným nákladem na zádech bezpečně proklouzneme horskými průsmyky. Jak nás v severní Indii přivítají jako hrdiny a všichni lamové, možná i samotná Jeho Svatost dalajlama, se dozvědí, že nejposvátnější texty tibetského buddhismu zachránili lama Cchering a jeho dva novicové.

Vzpomenu si také na to, jak se Paldän Wangmo vyptával, proč Padmasambhava říká lidem ze západu „rudí lidé“ nebo „lidé s rudou tváří“, jak stojí v jiných verzích.

„Nejsem si jist, proč jim tak říká,“ odpověděl lama Cchering. „Možná proto, že se jim na rozdíl od nás na slunci zbarví tvář doruda?“

NĚKOLIKRÁT ZA NOC musí autobus zastavit, aby u vesnické benzinové pumpy doplnil palivo. Pokaždé vzbudíme nějakého vesničana, který nám pumpu musí odemknout. Ti z nás, kteří jsou vzhůru, vystupují z autobusu, aby si trochu protáhli nohy. Při té příležitosti se pochopitelně dáváme do řeči s obsluhou čerpadla, nebo s jeho ženou, nebo prostě s kýmkoli, kdo je nablízku. Námět hovoru se nemění.

Jeho Svatost již dorazila do severní Indie, říká jeden vesničan. Slyšel to v rádiu, takže to musí být pravda. Ale při další zastávce se dozvídáme zas něco jiného. Podle posla přicházejícího ze

Lhasy Rudá armáda vypálila palác Potála a dalajlamu drží jako válečného zajatce. Když se zeptáme lamy Ccheringa, čemu máme věřit, vyzve nás, abychom ignorovali všechno, co přímo neuslyšíme od důvěryhodného zdroje. O jednom nicméně nikdo z nás nepochybuje: Rudá armáda pochoduje Tibetem a cílevědomě usiluje o zničení klášterů a vyhlazení mnichů.

„Proč nás tak nenávidí?“ ptám se lamy Ccheringa za svítání. „Vždyť nám jde přece jen o to, aby byly všechny bytosti zbaveny utrpení – Číňany nevyjímaje.“

Čekal bych, že lama označí Číňany a zejména jejich předsedu Maa za pošetilé zaslepence. Ale jeho odpověď mě jako už tolikrát předtím překvapí.

„Vojáky Rudé armády bychom měli litovat, Tändzine Dor-dže. Utrpení, které nám působí, potrvá nanejvýš jeden lidský život. Ale utrpení, které přivolávají sami na sebe, potrvá nespočet životů.“

„Také bychom neměli zapomínat, že všechno, co nás potká, vyvstává z naší karmy. Rudá armáda je jenom nástrojem ve službě následku, jehož příčinu jsme sami stvořili. Zlobit se na ně je stejně zbytečné jako zlobit se na bič, a ne na osobu, která ho třímá.“

Přemítám, čím jsem zapříčinil to, že uprostřed noci sedím ve staříčkém autobuse a jako novic prchám před vojáky Rudé armády. I když mi lama připomíná, že působnost karmy pramení i z minulých životů, uvažuji, jestli příčinou není něco, čeho jsem se dopustil již za tohoto života.

Jednoho svého činu jsem dodnes nepřestal litovat. Od chvíle, kdy mě přijali do kláštera, neminul den, abych si na něj s bolestí v srdci nevzpomněl a nezapochoyboval, jestli si vůbec zasloužím stát se vysvěceným řádovým mnichem.

V mé rodné vesničce Ling ležící v západním Tibetu blízko města Purang je mnoho rodin, které ctí tibetskou tradici a posílají své syny do blízkého kláštera studovat dharmu. Obvyčně k tomu mohou mít hned několik důvodů. Nabídnout syna jako někoho, kdo zasvětil život dharmě, je považováno za nezměrnou službu posvátné tradici. A právě v kláštorech se také mladým mužům dostává nejlepšího vzdělání.

Jiné důvody ovšem bývají méně vznešené: i rodina, která živí až příliš hladových krků, nebo jejíž syn je nezvladatelný, může klášter požádat o pomoc.

Nikdo v naší rodině nepochyboval o tom, že prvorozený Paldän Wangmo je předurčen pro život v klášteře. Během těhotenství se matce vracely sny o *dákiní*, ženách, které v bílých rízách kráčely nebem a tancem oslavovaly nadcházející zrození mého bratra. A jednou, když vesnicí procházel významný lama a uviděl mou těhotnou matku, věstil jí, že porodí syna, který přivede mnoho, přemnoho lidí k učení dharmy.

Narození Paldäna Wangma provázela i další příznivá znamení. Stejně jako většina vesničanů i moji rodiče byli rolníky, pěstovali ječmen a chovali jaky. Táta byl ovšem navíc i zručný tesař, dokázal vyrobit pěkný nábytek a díky svému řemeslu vydělával nějaké peníze navíc. Krátce potom, co se Paldän Wangmo narodil, požádal nedaleký klášter tátu, aby jejich gönpu vybavil od podlahy až ke stropu policemi a aby pro všechny mnichy vyrobil nové meditační kóje. Nejenže se tím ze dne na den značně vylepšila rodinná finanční situace, ale tátovy pečlivě odvedené práce si všimli i mniši z okolních klášterů a začali si u něj objednávat nábytek.

Paldän Wangmo rostl v neobyčejného chlapce. Už když mu byly tři roky, často ho našli někde stranou na tichém místě, jak v meditačním sedu se zkříženýma nohama odříkává mantry. Číst začal ve čtyřech a snadno se také svaté texty učil nazpaměť. Máma říkala, že to bylo proto, že si je potřeboval jen připomenout. A kdykoli zahlédl mnicha ve žlutém nebo tmavě rudém rouchu, všeho nechal a běžel ho pozdravit.

Než aby rodiče svěřili vzdělání svého nadaného syna místní škole, rozhodli se poohlédnout po nějakém menším klášteře, který by zaručoval osobní přístup učitele k žákovi, ale který by ve věhlasu a autoritě nezaostával za velkými kláštery jako Sera-čhe nebo Däpung. Jejich požadavky splňoval klášter ŠäpHEL, vzdálený tři dny cesty od vesnice Ling. A právě tam odvezl táta osmiletého Paldäna Wangma, aby začal nový život.

Mezitím matka porodila mě a mou sestru. Naše zrození neprovázela žádná zvláštní příznivá znamení. Nicméně sestru

Dečhen už v útlém věku lidé považovali za výjimečnou krásku a nikdo nepochyboval, že se z ní stane vyhledávaná nevěsta. Já jsem byl nejmladší a s mámou mě pojil velmi úzký vztah. Vůbec jsme k sobě měli všichni velmi blízko. A protože táta byl kvůli rostoucímu počtu zakázek stále častěji mimo domov, museli jsme se o hospodářství a chod domácnosti podělit my tři.

Mám-li mluvit o sobě, mimořádné kontemplativní sklony a intelektuální nadání, které měl můj bratr, se u mne neprojevily – vlastně se dá říci, že jsem se učil pomalu a čtení ani rutinní recitace textů mi moc nešly. Vždycky jsem se ale v hloubi srdce cítil propojen s ostatními bytostmi, zejména se zvířaty.

Nemohl jsem vystát, když jsem viděl, že zvíře trpí a že mu někdo působí bolest. Stačilo, aby ve vesnici nějaký kluk zašlápl mravence, a mě to dopálilo. V sedmi letech jsem náhodou procházel kolem krámků místního řezníka, který měl ten den porazit pět jaků. Než jsem úzkou uličkou prošel až k řeznictví, čtyři už byli zaříznutí. Při pohledu na useknuté hlavy pohozené na jednu neuspořádanou hromadu mě jímala hrůza. V otevřených mrtvých očích se zračil strach. Srst na čumáku byla slepená krví.

Ale co huř, poslední žijící byl stále uvázaný mezi dvěma kůly. U huby měl pěnu, ztěžka a přerývavě dýchal a zděšeně koulel očima, takže bylo vidět jen jejich bělmo. Vedle něj stál řezník, šaty měl promočené krví a brousil si nůž.

Bez přemýšlení jsem se mu vrhl k nohám a pevně jsem je objal. Z plných plic jsem křičel, aby posledního jaka nezabíjel. Tvář i oblečení jsem si umazal od krve. Nejdřív mě chtěl odstrčit, ale já byl o to neodbytnější. Živě jsem cítil bázeň toho zvířete a věděl jsem, že to nesmím vzdát. Přece toho ubohého, nevinného jaka nezabije!?

Ten muž byl vesnickým řezníkem tak dlouho, co má paměť sahala. Porážení jaků bylo jeho živobytím. Ale toho dne, kdy jsem se mu se vzlykotem vrhl k nohám, se v něm něco zlomilo. Byla to snad má úpěnlivá prosba, aby se upamatoval, že ten jak mohl být v minulém životě jeho matkou? Nebo už ho prostě unavily hrůzy, které s sebou jeho řemeslo neslo?

Ať už to bylo jakkoli, odložil tenkrát nůž a toho jaka pustil na volnou pastvinu za vesnicí. Za několik týdnů jsme se pak dozvěděli, že s řemeslem řezníka skoncoval docela.

Každý rok opustil Paldän Wangmo ústraní kláštera, ve kterém se věnoval intenzivní meditaci, a vracel se domů, aby s námi strávil část léta. Vždycky jsem se na jeho návštěvy upřímně těšil. Už několik dnů před jeho příjezdem jsem vybíhal na kopce, které obklopovaly naši vesnici, a pozoroval jsem silnici vedoucí z kláštera Šäphel, jestli už se po ní neblíží autobus. Zatímco jsem ho vyhlížel, obvykle jsem z kapes vytáhl svazek provázků a krátil si čas vázáním a rozvazováním složitých uzlů.

KDYŽ NAKONEC PALDÄN Wangmo dorazil, nedal jsem mu pokoj a celé dny jsem ho zasypával otázkami na život v klášteře. Ptal jsem se, zda musí tvrdě pracovat, jestli se dá jídlo srovnat s máminou kuchyní a zda jsou mniši přátelští, nebo přísní.

Kromě toho se mnou Paldän Wangmo mluvil samozřejmě i o dharmě. Často jsme si po celodenní namáhavé práci vyšli v příjemném letním podvečeru na kopec a Paldän Wangmo vyprávěl o učení, kterého se mu dostalo.

Tenkrát jsem si také poprvé uvědomil, co je jednou z nejdůležitějších myšlenek dharmy – že učenost je úctyhodná, ale ještě úctyhodnější je vnímavé srdce. Začínal jsem si myslet, že bych se také mohl stát mnichem. Možná že jsem neoplýval takovou inteligencí a talentem k akademickému diskurzu jako Paldän Wangmo, ale cítil jsem silný soucit se všemi žijícími bytostmi. A také jsem měl nevysvětlitelný pocit, že v klášteře budu moci vykonat něco, co dá mému životu skutečný smysl.

Když jsem o tom pověděl mámě, nejprve se jen smála. Řekla, že život v klášteře by pro mne byl příliš drsný a náročný. Na něco takového prý nemám náтуру.

„Ale člověk nemusí být nijak zvlášť chytrý, aby se mohl stát mnichem,“ protestoval jsem, „i Paldän Wangmo to říkal!“

„Opravdu?“ zeptala se mě máma ironicky. „No a jakým mnichem by ses tedy chtěl stát?“

„Jóginem.“ Už jsem to měl všechno vymyšlené. Zatímco většina mnichů trávila čas studiem posvátných textů a rituály, byla tu i malá skupinka, která se plně věnovala duchovnímu rozvoji skrze meditaci. Říká se jim jógini nebo siddhové a na své duchovní cestě se věnují i rozvíjení zvláštních schopností, jako je třeba jasnozřivost. Siddhové mě vždycky fascinovali.

„Chceš se stát kouzelníkem?“ utahovala si ze mne máma.

„No a proč ne?“

„Teď mi snad ještě řekneš, že chceš jít do Lhasy a žít v paláci Potála.“

„No a?“ Na rozdíl od ní jsem na tom neviděl nic směšného.

„Kouzelník ze Lhasy!“ smála se.

Když mě ale tato myšlenka neopouštěla, přestávalo jí to připadat tak legrační. Řekla, že vzhledem k tomu, že je táta pořád na cestách, rodina potřebuje, abych zůstal doma a pomáhal s jakým s pěstováním ječmene.

Přece je tu ještě Dechen, nepřestával jsem naléhat. Sestra také se vším pomáhala a neměla nejmenší zájem odejít do kláštera. A kromě toho nám táta často říkal, že už vlastně žádné příjmy z hospodaření nepotřebujeme. Stal se uznávaným řemeslníkem a poptávka po jeho práci stoupala. To, co vydělal jako truhlář, bohatě stačilo na pohodlný život pro celou rodinu.

Ovšem máma se přesvědčit nedala, a jelikož jsem byl stejně tvrdohlavý jako ona, ani já ne. A protože jsem byl nucený nechat si své pocity sám pro sebe, o to bouřlivěji ve mně bobtnaly.

A když zas jednou přijel Paldän Wangmo na návštěvu, vyptával jsem se ho zapáleněji než kdy jindy na lamu Ccheringa. Kromě toho, že byl lama Cchering jedním z nejdůležitějších mnichů kláštera Šäphel a že byl zřejmě ke všem svým studentům laskavý a vlídný, bylo jasné, že mého bratra k tomuto učiteli váže nějaké zvláštní pouto. Své plány jsem Paldänu Wangmovi přímo neprozradil, ale doufal jsem, že pokud by se mi podařilo přesvědčit lamu Ccheringa, aby souhlasil s mým vstupem do kláštera, potom by se za mne bratr přimluvil i u mých rodičů.

Jednou brzy ráno jsem se tedy vykradl z vesnice Ling a bez svolení jsem se vydal do kláštera Šäphel. Kráčel jsem po silnici

vedoucí do města Purang, a než mi zastavil dělník jedoucí do práce, ušel jsem pořádný kus pěšky. Celou cestu mi v hlavě vířily neklidné myšlenky. Věděl jsem, že máma zanedlouho najde krátký vzkaz, který jsem doma zanechal. Stojí v něm prostě, že jsem odjel do kláštera Šäphel. Cítil jsem, že je mou povinností, dát jí přinejmenším vědět, kde jsem. Vydá se ale za mnou? Řekne všechno tátovi a pokusí se mě společně zastavit? Ty tři dny na cestách jsem se cítil jako zločinec, žebral jsem o jídlo i odvoz a stále jsem napůl očekával, že mě dostihne nějaký pověřený úředník a na místě mě zatkne.

Nicméně k mému nemalému překvapení, a i k překvapení Paldäna Wangma, jsem třetí den pozdě odpoledne procházel branou kláštera Šäphel. Když jsem dorazil, mniši zrovna vycházeli z gönpy. Jakmile mě Paldän Wangmo uviděl stát na nádvoří s malým rancem u nohou, polekaně ke mně přispěchal. Přirozeně se domníval, že jsem poslem špatných zpráv. A když jsem se mu svěřil se svým plánem, nijak svůj názor nezměnil!

Má přítomnost se ovšem neutajila a já byl zanedlouho uveden před lamu Ccheringa, který se měl stát mým učitelem. Když jsem mu vysvětloval obtížnou situaci, do které jsem se dostal, jazyk se mi nervózně zadrhával. Obával jsem se ale zbytečně, lama Cchering se ani trochu nerozzlobil, naopak. Myšlenka, že jsem utekl z domova, abych vstoupil do kláštera, ho rozesmála. Ulevilo se mi, že to bere s humorem, a hned jsem si ho proto oblíbil. Lama Cchering mi nicméně sdělil, že musí respektovat přání mých rodičů. Nechal mě tedy dva dny v klášteře, abych po dlouhé cestě načerpal nové síly, a potom mě s dopisem v kapse poslal zpátky. Zasedla rodinná rada. Máma se tvářila odmítavě, v tátově obličejí se zračila starost. Před námi na stole ležel dopis, ve kterém lama Cchering oznamoval, že budou-li s tím rodiče souhlasit, přijme mě jako novice.

Přestože má dobrodružná cesta do kláštera Šäphel neskončila úplně tak, jak jsem si předsevzal, dokázal jsem tím alespoň rodičům, jak pevně je mé rozhodnutí. Oba se nakonec shodli, že pokud si tak odhodlaně přejí osvojit si moudrost dharmy, nebylo by správné mi v tom bránit.

Když jsem tedy podruhé vyrazil do kláštera Šäphel, tentokrát už oficiálně, vyprovodili mě nejen rodiče s Dečhen, ale i naši sousedé a někteří vesničané. Na zastávce autobusu mi potom na rozloučenou zamával i náš bývalý řezník.

Několik dnů před mým odjezdem se máma přece jenom změnila, odložila svou přísnou masku a místo výčitek, kterými mě dosud častovala, ji očividně ovládl jiný cit, který mě zasáhl přímo do srdce. Máma byla smutná!

Vždycky se chovala rezervovaně, dobře se ovládala a emoce skrývala za bezchybnými mravy, ale odpoledne před mým odjezdem jsem ji našel, jak si v dřevěné kůlně za domem utírá oči.

Bylo mi jasné, proč pláče. A něco jakoby ve mně explodovalo. S máminým nesouhlasem jsem se dokázal vyrovnat daleko snadněji, než s jejím smutkem. Jestli se mi snad předtím zdálo, že už nás nespojuje tak úzké pouto, teď mi došlo, že jsme se nikdy neoddálili.

Objal jsem ji, celá se chvěla.

„Copak nechceš, abych vstoupil do kláštera?“ zeptal jsem se, když jí po tvářích přestaly kanout slzy. Chtěl jsem tím zapůsobit na její hrdost – připomenout jí, že z obou synů se stanou mniši.

„O to nejde,“ pravila a pustila mě z náručí, „ale když teď odejdeš, ztratím tě navždy.“

„To není pravda,“ vykřikl jsem neoblomně, „budu tě pořád navštěvovat, stejně jako to dělá Paldän Wangmo.“

Máma ale bezútešně zakroutila hlavou. „Nikdy už to nebude stejné,“ zašeptala.

SEDÍM V AUTOBUSE A PŘEMÝŠLÍM, zda ta bolest, kterou jsem tehdy mámě způsobil, mohla ovlivnit mou karmu natolik, že teď musím pod rouškou noci prchat z kláštera Šäphel jako nějaký zloděj. Měl jsem snad zůstat doma, poslušně se starat o jaky a pěstovat ječmen? Kdybych to byl ale býval udělal, nikdy bych nepotkal lamu Ccheringa. Nikdy bych si neosvojil moudrost dharmy. A hlavně bych se nikdy nestal součástí této mise – jedné z nejdůležitějších misí tibetského buddhismu za posledních víc než tisíc let.

Kdybych zůstal doma, přišel bych ještě o jeden zážitek. Zážitek, na který jsem k mému zahanbení nepřestával myslet od chvíle, kdy nám lama Cchering řekl o cestě přes Himálaje, a kvůli kterému jsem tak dychtil dostat se do Indie.

Stalo se to v létě v roce Ohnivého kohouta, když klášter Šäphel navštívili tři mniši ze Lhasy. Jejich návštěva nebyla sama o sobě ničím neobvyklým, co z ní ale učinilo opravdu pamětihodnou událost, bylo to, co s sebou přinesli. Jednoho večera nám opat oznámil, že se místo večerních meditací podíváme na film. Ve Lhasě se Jeho Svatost dalajlama zajímal o kinematografii už delší dobu – konečně promítačka a film, které s sebou mniši přinesli, patřily právě jemu.

Opatovo oznámení v nás vzbudilo pocit radostného vzrušení. Nikdo v klášteře ještě žádný film neviděl a všichni jsme byli zvědaví, jak to vlastně funguje. Uvidíme vůbec na plátno, když bude tma? A je možné, aby se na film dívalo všech čtyřicet mnichů najednou?

Když jsme potom po setmění podle opatova nařízení vyšli ven na nádvoří a posadili se na meditační polštáře čelem ke zdi gönpy, všechny naše otázky byly rázem zodpovězeny. Na zdi se zničehonic objevil velký, oslnivý čtverec světla a následoval neuvěřitelně fantastický rej barev a hudby.

Film se jmenoval *Rock Around the Clock*, v hlavní roli Bill Haley and His Comets. Po celou dobu jsem sledoval plátno jako v transu. Vůbec mi nezáleželo na tom, že ve filmu hráli jenom Američani a že jsem jim nerozuměl ani slovo. Sledoval jsem úchvatné ženy, blýskající se automobily, honosné domy a poslouchal skvělou muzikou. Jakmile začali hrát titulní píseň, vjela do mne energie – a moje chodidlo samo od sebe podupávalo do meditačního polštáře.

Ne všichni mniši ale byli představením takhle zaujati. Asi po půl hodině toho měli někteří dost a odešli do svých pokojů medítovat. Další odešli ještě před koncem. Já jsem ale zůstal až do závěrečných titulků a pak jsem ještě zašel za mnichem, který obsluhoval promítačku. Ukázal mi obal od gramofonové desky *Rock Around the Clock* s obrázkem Billa Haleya a jeho skupiny

His Comets a pověděl mi, že Bill vynalezl muziku, která se jmenuje rokenrol. Když si všiml, jak toužebně na obal zírám, řekl mi, že se jedná o majetek paláce Potála a že mi ho nemůže dát, ale že pro mne ještě před svým odjezdem sepíše anglické texty všech písniček.

Následujících několik týdnů jsem se učil slova písniček nazpaměť, a to se stejným zápalem, jaký jsem obvykle věnoval důležitým motlitbám. A místo toho, abych při pravidelných úklidových pracích, jako bylo zametání podlahy nebo leštění oken, recitoval mantry, jak se sluší na poslušného mnicha, broukal jsem si:

*When the clock strikes two, three, four,
If the band slows down, we'll yell for more,
We're gonna rock around the clock tonight,
We're gonna rock, rock, rock, 'til broad light*

Vůbec jsem nevěděl, co ta slova znamenají, tušil jsem jen, že je to něco o tancování po celou noc. Kromě toho jsem si říkal, že na tom zas tolik nezáleží. Důležitá byla hlavně ta chytlavá melodie, kterou jsem si každou chvíli pobrukoval.

A broukám si ji i teď, zatímco se staříčkový motor autobusu protáčí pod našima nohama, mniši dřímají a kývají se na sedačkách sem a tam jako pytle s ječmenem. Představuji si, že znovu sedím na meditačním polštáři na nádvoří kláštera Šāphel, Bill Haley and His Comets se objevili na zdi gönpy a já slyším neodolatelný refrén:

*One, two, three o'clock, four o'clock rock,
Five, six, seven o'clock, eight o'clock rock*

Brzy k ránu jsem asi usnul, protože venku najednou svítá a autobus zastavuje. V kabině je nezvykle živo, otevírám oči splepené spánkem a na předním sedadle uvidím lamu Ccheringa, jak Paldānu Wangmovi ukazuje něco u boku autobusu.

Dojeli jsme do končin, které neznám, úzká silnice zde těsně obemývá stěnu vysoké hory. Velké kameny roztroušené po celé délce silnice už samy o sobě nahánějí dost strachu. Ale důvodem obav, které se rozhostily uvnitř autobusu, je něco jiného.